

Bilaga till valordern

ARRANGEMANGEN SOM PRESENTERAS I DEN HÄR BILAGAN BÖR PLANERAS OCH BEREDSKAP BÖR FINNAS FÖR ATT GENOMFÖRA DEM. ARRANGEMANGEN BÖR GENOMFÖRAS ENDAST I DET FALL ATT ÄNDRINGEN AV VALLAGEN TRÄDER I KRAFT.

1. RÖSTNING PÅ ANSTALT INOM FÖRSVARSMAKTEN

1.1. Allmänt

I den här bilagan ges särskild order om förberedelser för förrättande av röstning på anstalt för beväringar i enlighet med 9 § 1 mom. 3 punkten i vallagen. Åtgärder som gäller utbildning bör planeras och förberedas ifall en ändring av vallagen träder i kraft.

En temporär lagändring av vallagen planeras i brådskande ordning, vilken om den genomförs skulle förplikta de truppförband inom Försvarsmakten som ger utbildning för beväringar att anordna röstning på anstalt i garnisonerna (nedan s.k. anstalt). Att anordna röstning på anstalt inom Försvarsmakten har inte varit möjligt utgående från den gällande vallagen. Om lagändringen träder i kraft, skulle den vara temporär och gälla endast 2021 års kommunalval. Huvudstabens juridiska avdelning och utbildningsavdelning har berett ärendet i samarbete med justitieministeriet och Gränsbevakningsväsendet.

I och med lagändringen borde förhandsröstningen anordnas i **Försvarsmaktens garnisoner med truppförband som ger beväringutbildning**. Röstning på anstalt skulle därmed anordnas i sådana garnisoner där det finns truppförband eller delar av dem som ger beväringutbildning. Syftet med lagändringen är att möjliggöra hälsosäker röstning för beväringar på den plats där de i regel gör sin beväringstjänst. Ifall ansvaret för förrättande av röstning på anstalt skulle lämna rum för tolkning, rekommenderas att man använder sig av en tolkning som är positiv för beväringarna. Det väsentliga är att var och en som utför sin beväringstjänst får en faktisk möjlighet att - om han eller hon så vill - använda sin rösträtt, och beväringen på förhand är medveten om när och i vilket sammanhang möjligheten att rösta för hans eller hennes del förverkligas. Avsikten är att undvika transport av beväringar från en plats till en annan för röstning på ett sätt som är oändamålsenligt och äventyrar hälsosäkerheten. Röstning på anstalt riktas i synnerhet både under förhandsröstningen och på den egentliga valdagen till dem som är i tjänst, men möjligheten att rösta på anstalt får utnyttjas även av de andra beväringarna vid ifrågavarande truppförband.

Om den föreslagna ändringen av vallagen genomförs, skulle beväringarna (och på motsvarande sätt kvinnor som utför frivillig militärtjänst) ha möjlighet till förhandsröstning på militärområde. Därmed skulle till exempel Försvarsmaktens anställda eller kadetterna inte höra till dem som får rösta på anstalt. Under förhandsröstningstiden skulle ändringen av vallagen för de beväringar som är i fartygstjänst inte medföra några förändringar, och röstningen skulle genomföras i enlighet med gällande vallag. Röstningen på anstalt skulle genomföras enligt kapitlet "FÖRHANDSRÖSTNING PÅ ANSTALTER" i valordern och på motsvarande sätt som röstningen genomförs på andra anstalter (till exempel straffanstalter och sjukhus) som avses i 9.1 § 3 punkten i vallagen.

För anordnande av röstning på anstalt ansvarar en valbestyrelse som tillsatts av kommunstyrelsen före valet. Ett nära samarbete mellan garnisoner där man får rösta på anstalt och valbestyrelserna är dock synnerligen viktigt för att genomföra röstning på anstalt i det fall att lagändringen träder i kraft.

Huvudstaben beordrade genom dokument AR7238/14.4.2021 att man ska utse sambandspersoner vid de garnisoner som i enlighet med lagändringen omfattas av röstning på anstalt. De här personerna kommer att få närmare anvisningar i samband med att lagändringen eventuellt träder i kraft.

2. GENOMFÖRANDE AV RÖSTNING PÅ ANSTALT INOM FÖRSVARSMAKTEN

2.1. Ansvar för anordnande av röstning på anstalt

Arrangemangen kring förhandsröstning på en anstalt (röstning på anstalter) sköts av en valbestyrelse som kommunstyrelsen tillsätter före valet. En valbestyrelse består av en ordförande, en vice ordförande och en ytterligare medlem samt ett nödvändigt antal ersättare, dock minst tre. Förhandsröstning på anstalter förrättas under minst en och högst fyra dagar inom förhandsröstningsperioden (2.2 § i lagen om senareläggning av 2021 års kommunalval).

2.2. Röstningsmaterial

Centralvalnämnden skickar till valbestyrelserna de handlingar och det material som behövs vid röstning vid en anstalt innan förhandsröstningen börjar. Valbestyrelsen svarar för att det finns tillräckligt med material (t.ex. förhandsröstningshandlingar) och att det är i enlighet med kraven i lagen. För detta ändamål behöver valbestyrelsen till exempel veta hur många röstberättigade det finns vid varje anstalt. Om valbås eller motsvarande används, ska valbestyrelsen komma överens med centralvalnämnden om hur de levereras till anstalten i fråga.

2.3. Information

Valbestyrelsen ska se till att förhandsröstningstiderna och den närmare ordningen vid förhandsröstningen tillkännages väljarna genom kungörelser eller meddelanden som anslås på förhandsröstningsstället och vid behov även på annat lämpligt sätt. Vid behov ska förhandsröstningen tillkännages också på anstaltens avdelningar och i patientrummen. Valbestyrelserna ska på förhand kontakta ledningen för respektive anstalt och komma överens om på vilket sätt information om förhandsröstning ska ges för att garantera att de röstberättigade på anstalten informeras tillräckligt om röstningen och dess tidpunkter samt platsen för varje garnison.,

2.4. Röstningstidpunkt

Röstning på anstalt genomförs på den 1:a–4:e dagen i enlighet med valbestyrelsens beslut under förhandsröstningstiden. Valbestyrelsen ska, när den planerar att anordna förhandsröstning vid en anstalt, kontakta ledningen för respektive anstalt och försöka verkställa röstningen på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt i varje enskilt fall. Valbestyrelsen ska se till att röstningsarrangemangen inte stör anstaltens egentliga verksamhet. När röstning på anstalter planeras, bör valbestyrelsen kontakta personalen på anstalten för att ta reda de lämpligaste tiderna för röstningen. Då man kommer överens om tidpunkterna för röstning på anstalt, bör man beakta eventuell övningsperiod och fördelning av tidpunkter enligt indelningen i avdelningar.

2.5. Röstningsställe

Man bör sträva efter att placera röstningsstället på ett militärområde på ett för detta ändamål lämpligt säkerhetsklassificerat område (till exempel soldathemmet eller en

gårdsplan som lämpar sig för röstningen).

Vid placeringen av röstningsplatsen ska särskild uppmärksamhet fästas vid att valhemligheten kan bevaras. Den plats som har reserverats för förhandsröstningen ska vara placerad på ett sådant ställe inom anstalten som inte används för något annat ändamål under röstningen. Väljaren ska utan svårigheter kunna ta sig fram till denna plats. På anstalten ska finnas tillräcklig information om var röstningsplatsen är placerad. I tvåspråkiga kommuner ska vägvisarna och informationsskyltarna vara på finska och svenska. I Enontekis, Enare, Sodankylä och Utsjoki kommuner ska informationsskyltarna vara även på samiska. Vid placeringen av röstningsplatsen ska avseende dessutom fästas vid att belysningen är tillräcklig och röstningen kan genomföras på säkert avstånd.

Den som röstar på en anstalt ska ha möjlighet att ta del av justitieministeriets kandidatbok (Kandidaterna vid kommunalvalet 2021). Efter valbestyrelsens övervägande ha kan även sammanställningen av kandidatlistorna för den egna kommunen användas. Sammanställningarna ska läggas fram på förhandsröstningsstället så att väljarna utan svårigheter kan ta del av dem. Också justitieministeriets instruktioner till väljaren om röstningsanteckningen ska finnas tillgängliga för väljaren.

Röstningen på förhandsröstningsstället ska ordnas så att valhemligheten kan bevaras. På en anstalt ska förhandsröstning vid behov ordnas även på olika avdelningar och i olika patientrum. Ett lämpligt sätt att ordna förhandsröstningen t.ex. på ett sjukhus är att valbestyrelsen först tar emot väljarna i sjukhusets matsal eller i något annat för ändamålet lämpligt större rum, och därefter särskilt besöker de sängliggande patienter som inte kan röra sig, men som har anmält att de önskar utöva sin rösträtt. Valbestyrelsen bör från fall till fall dessutom fråga exempelvis vårdpersonalen när det är lämpligt att gå in i ett patientrum och vilka hygienarrangemang som krävs från fall till fall.

Alla på anstalten intagna som har rätt att förhandsrösta ska beredas möjlighet att utöva sin rösträtt. Valbestyrelsen bör ännu innan den lämnar anstalten säkerställa, t.ex. genom att fråga personalen, att alla som önskar rösta har fått göra det.

2.6. Tillträdesrättigheter

För valbestyrelsens medlemmars och eventuella valobservatörers tillträdes- och rörelserättigheters del bör man följa Försvarsmaktens normer gällande dem. Det är viktigt att samarbeta med kommunen för att säkerställa att arrangemangen löper smidigt redan innan en eventuell lagändring träder i kraft. Man bör i god tid meddela kommunen om en sambandsperson från en garnison som omfattas av röstning på anstalt samt anvisningar om hur man söker om tillträdestillstånd för valbestyrelsens medlemmar.

I en garnison som omfattas av röstning på anstalt bör man också förbereda sig genom att anvisa en nödvändig mängd personal att verka som värdar för valbestyrelsens medlemmar och eventuella valobservatörer som anländer till militärområdet. Enligt 184 § 2 mom. i vallagen har en valobservatör som har befullmäktigats separat av justitieministeriet rätt att vara närvarande när valmyndigheterna utför sina uppgifter. Valobservatörens närvarorätt täcker därmed endast följandet av valmyndighetens verksamhet.

Justitieministeriet tillställer vid behov Försvarsmakten nödvändiga uppgifter om de valobservatörer som justitieministeriet har befullmäktigat för kommunalvalet.

Justitieministeriet har tills vidare inte fått några uppgifter om att 2021 års kommunalval i Finland skulle vara föremål för valobservationsuppdrag.

2.7. Valförrättning

En väljare som inom den tid som bestämts för förhandsröstningen har infunnit sig på förhandsröstningsstället, men inte har hunnit rösta under denna tid, har rätt att rösta också efter nämnda tids utgång. Förrättningen av förhandsröstningen på en anstalt får alltså inte avbrytas eller avslutas förrän var och en som före stängningsdags har infunnit sig på förhandsröstningsstället för att rösta har beretts tillfälle att utöva sin rösträtt.

Valbestyrelsen ska se till att oklanderlig ordning råder på förhandsröstningsstället och att valförrättningen förlöper utan störningar. De som har infunnit sig på förhandsröstningsstället ska iaktta de föreskrifter som valbestyrelsen finner nödvändigt att meddela.

Det ska särskilt ses till att inga tal hålls på förhandsröstningsstället eller den omedelbara närheten av det under röstningstiden och att tryckta eller skrivna upprop inte anslås eller delas ut där och att väljarnas valfrihet inte på något sätt utsätts för påverkan eller försök därtill. Om de föreskrifter som har meddelats i detta syfte överträds eller försök därtill görs, ska valbestyrelsen omedelbart avlägsna den som stör valförrättningen från förhandsröstningsstället, vid behov med hjälp av polismyndigheten. Valbestyrelsen ska vid behov se till att de som har utövat sin rösträtt omedelbart lämnar förhandsröstningsställets röstningsplats.